

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 2. Lusitani primi Paraquariam infeliciter explorant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

1

HISTORIÆ
PROVINCIAE PARAQUARIÆ
SOCIETATIS JESU.
LIBER PRIMUS.

AMERICA est omnis in Borealem & Australem divisa partem. Pars Australis gemino circumfusa mari, Peruanos & Brasilos ad utrumque litus aliquousque protensos habet: neutris ad interiora terræ multum se recipientibus, nisi quæ argenti aurique fames, aut bonitas glebæ, hinc Lusitanos, inde Hispanos allicit. Quidquid verò inter Brasiliam, & Peruviam terrarum est, & deinceps inter mare Atlanticum, Pacificumque, longissimo tractu ad fretum usque Magellanicum intercipitur,

id omne ferme Chili, Tucumanes, Paraquarii que, & iis subcensitæ regiones latissime habitant. Porro novus hic orbis, ad normam veteris, in duas ingentes peninsulas isthmo distractus, proximè elapso sæculo, externum imperium bono suo pati coactus est: nam inde factum singulari Dei beneficio, & Catholicorum Regum incredibili curâ, sumptuque, ut quaquà latè imperat Hispanus, regnet etiam Fides Christiana: quod si aliquæ nationes hæcenus Christum non agnoverint, non Hispano Regi, sed aut Barbarorum perveracitæ, aut, quod ubique fieri solet, privatorum quorundam mortalium moribus, vitio verti debet. Cæterum quid per reliquam Americam ab Societate JESU ad introducendam conservandamque Fidem Christianam gestum sit, alii narrabunt: mihi verò jussu Majorum res Paraquatæ, Tucumanæ, & Chilensis regni, latissimarum ad Austrum regionum, quæ anno millesimo sexcentesimo septimo in unam Societatis provinciam coaluerunt, compendiosè scripturo, commodum visum est de Hispanorum in eas terras ingressu, de fundatis ab iisdem urbibus, de Sacrorum prima introductione, & rerum ante fundationem provincie ab Societatis hominibus gestarum primordiis, duobus initialibus libris pauca prælibare, ut reliqua deinde magis in comperto sint: placuit enim Orlandinum imitari, qui res ab Divo Ignatio, & primis ejus sociis ante Societatis confirmationem patratas, toridem libris summatim comprehendit, antequam fundatæ Societatis initia progressumque explicatius per annos digerat. Nec displicet magnorum virorum exemplo rerum scribendarum authoritati fideique præcavere, obtentu Religiosæ professionis mendaciorum securæ, & veritati consecratæ.

Tu verò bonorum omnium author Deus (nam Numine non invocato, & sine divinis auspiciis, Religiosum scriptorem calamum exerere non decet.) Tu, inquam, qui vires tot Societatis nostræ Heroibus in his Australibus novi Orbis regionibus ad dilatandum Christianum imperium infudisti, mihi etiam eadem vestigia ab quinque jam lustris non æquis passibus sequenti, assiste. Tu stilum Latinum longo barbaricæ linguæ usu obtusum, Sedium tuarum assitricis Sapientiæ cote exacue, & si quid pro conditione humani judicii aberret, in rectum veritatis tramitem suaviter reduce. Tu rerum scribendarum in infinita prope copia delectum suggere, ut ad posteras ætates, longinquosque populos dexteræ Tux operâ, pro augenda Tui Nominis & servorum tuorum gloria, non omninò indecorè transmittantur.

Bellum Pizarri in Americam intulerat, & Hispani, eo duce, Ingæ Regis divitiis intenti, maximam terrarum partem mari Pacifico adjacentem occuparum ibant; cum pluribus insedit animus per maris Atlantici littora viæ compendium inquiri posse, quo minori periculo circumductuque Peruvia, quam auri argenti-

CAPUT
I.
Institutum
operis & di-
vinæ opus
imploratio.

CAPUT
II.
Lusitani
primi Pa-
quariam
infeliciter
explorant.

A

que

que feracissimam fama vulgaverat, adiretur. Primus, quod sciam, tentandi itineris author fuit Martinus Sosa, qui pro Joanne secundo Lusitanæ Rege Brasiliam in colonias diviserat, rexeratque, & optabat Hispanorum æmulatione, novarum terrarum detectione Regi suo utilitatem adferre. Quod ut assequeretur, Alexium Garciam ingentis audaciæ virum cum filio & tribus Lusitanis, frequentique Indorum comitatu ex Australi Brasilia, quantum viribus humanis eniri posset, interiores Americæ populos exploratum amandat: qui, post emensa trecentarum leucarum spatia terrestri itinere, ad Paraquarii fluminis vicina loca cum pervenisset, ut erat non unius linguæ Barbaricæ & tractandorum Indorum peritus, effecit ut duo Paraquariensium circiter millia sibi, ceu duci, lubenter adhererent, quibuscum militari more, in Peruvix fines, vivente adhuc Ingâ Rege, delatus, multam vim argenti infecti factique prædabundus corrasit. Quibus spoliis onustus, duobus è comitibus suis Lusitanis in Brasiliam auxilii ergo missis, in Paraquariam rediens, secum in modum à Barbaris trucidatus est. Alexii filio ob ætatem rebus agendis inutillem, Barbari pepercere: cujus pater apud posteros memorabilis erit, qui tantillo comitatu, nondum explorato itinere, quidquid ferè terrarum est inter utrumque Americæ Australis mare, per ferocissimos populos & viarum difficultates emetiri primus ausus, docuit nihil impervium hominibus mortem famæ & posterorum utilitati postponentibus. Cum verò Alexii comites in Brasiliam reduces multa de detectis populis, de Paraquariensium amicitia, & Regis Ingæ divitiis narrarent: & insuper argenti aurique frustra pro indubitato rei testimonio ostentarent, magna alacritas, studiumque iterandæ expeditionis omnibus injectum est. Quare sexaginta Lusitani, & Brasilorum assatum, Georgio Sedenio duce, in auxilium Alexio Garcia, quem vivere credebant, per eadem pericula mittuntur. Quibus Paraquario jam proximis, Indi Alexianæ necis complices, vindictæ metu, commeatum pernegant, mox in reluctantes involant; Georgium Sedenium inter primos dimicantem occidunt, ceteros fugant. Fugati à Barbaris Paranensibus in cymbis carriolas excepti, ubi ad medium fluminis pervenere, subducto luto, quo Indi picis loco utuntur, cum cymbis armati submerguntur, maclanturque: Paranensibus ob nuditatem per notas aquas ad littora enatantibus. Sic Lusitanorum spes, imprudentiâ Sedenii, aut perfidiâ Barbarorum, evanuit, Deo Paraquariam, & adjacentes Regiones Catholicis Regibus reservante.

Alexius
Garcia Pa-
raquarium
primus de-
tegit.

Georgii Se-
denii & so-
ciorum ca-
dis.

CAPUT

III.
Hispani flu-
vium Arge-
teum & Pa-
quarium
pro Rege
Catholico
primi occu-
pant.

1550.
Sebastianus
Gavotus na-
vigatio.

Alvarus
Ramon ca-
ditur.

Castellum
Sancti Spi-
ritus.

PAULO postquam hæc gesta sunt, Sebastianus Gavotus rei nauticæ peritus, qui pro Rege Angliæ Virginiam insulam invenerat, Carolo Quinto Cæsari se sistit, spondens, si sineretur, per oram ipsâ Brasiliâ Australiorem aperturum se brevissimum in Peruviam iter, aut Americæ Australis interiora detecturum. Placuit ea res Cæsari ad spem ditissimi domini inhianti, & omnes vias ad præoccupandas novi orbis nobilissimas provincias indaganti: quocirca statim quatuor naves armati, & trecentis militibus instructas Gavoto tradi jubet, qui anno millesimo quingentesimo trigésimo transmissis Atlanticis mari in flumen Argenteum (cujus ostium & littora ante quindecim annos Joannes Solis Hispanus, & quadriennio post Magallanes Iultraverant) invehctus, adverso eo tandiu navigavit, donec in eâ parte se sisteret, ubi Urvaica flumini Argenteo commiscetur: inde Alvarum Ramonem Urvaicæ littorales populos exploratum misit: qui triduo postquam discesserat, nave ad sitres allisâ convulsâque à Barbaris cum magna comitum parte trucidatur. Sed Gavotus constructo ad ostium Carcaranialis in flumen Argenteum influentis Sancti Spiritus castro, centum & quinquaginta leucas adverso fluvio emensus, ibi tandem anchoras fixit, ubi Paraquarium magnam aquarum molem in flumen Argenteum evolvit. Adverso verò Paraquario quadraginta leucas progressus, devictis qui obiscebant Barbaris, tandem ea littora attingit, in quibus Alexium Garciam Lusitanum ab Paraquariensibus spoliatum interfectumque docuimus: Ibi dum Gavotus explorat omnia, multa ex argento instrumenta in Barbarorum tesquis cum reperisset, nescius Alexianæ peregrinationis & cladis, æstimans eas esse Paraquarii fluminis nativas divitias, raptim omnia à Barbaris redimit: & quasi

jam